

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свѣят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дзюбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Новий сойм угорский.

(X) Минувшого понеділка закінчили ся вибори до угорского сойму, а хоч ще треба буде перевести кільканайцять тіснійших виборів, всеж таки вже тепер можна мати виразний образ нового угорского сойму. Як можна було наперед сподівати ся, вийшли независимці в такій силі з виборів (понад 240 послів), що творять одноцілу більшість не лише в справах тіснійших Угорщини з Семиградом, в яких рішають угорські послы числом 413, але також і в спільних справах Угорщини з Хорвацією, котра висилає до угорского сойму 43 делегатів. Таким способом мають независимці (Кошутівці) перевагу не лише в чисто угорских справах, але також в справах спільних з Хорвацією.

В порівняню з останнім угорским соймом вийшли тепер ось які важні і цікаві зміни:

1. Ліберальне сторонництво, котре кермувало угорскими справами мало що не 40 літ, щезло майже зовсім (вийшов лише Сель і другий ще незначний ліберал.

2. З так званої нової партії вийшов оден Банфі.

3. Националісти (з мадярских народностей) сим разом осягнули небувалі доси успіхи, хоч в ті округи насилано війська і жандармів та виправлювано там такий пролив крови, який нагадує хиба памятні вибори з часів Сапарого. Іменно вибрано доси 12 Сасів, 8 Словаків, 4 Сербів, 14 Румунів, так що разом є їх 38. З руских округів, як вже на сих днях ми звіщали, вийшли деякі рускі мадярони, котрі вийшли до мадярских сторонництв. Імовірно осягнуть националісти ще 3 мандати в тіснійших виборах так, що буде їх 41, небувале доси число.

Але також соймові вибори в Хорвації видали небувалу доси прояву, позаяк дотеперішне народне сторонництво, прихильне Мадярам, остало в меншости а перевагу осягнуло державно-правне, опозиційне сторонництво, котре стоїть за злукою Дальмації з Хорвацією і Слявонією (три-едине королівство). Нема отже сумніву, що хорвацкий сойм вишле до Пешту опозиційну делегацію (43), а колиб она зедипила ся з угорскими националістами, творилаб опозиция в угорским соймі поважну силу (около 80), так що моглаб навіть провадити обструкцію. Такимпобитом независимці, котрі поборо-

вали обструкцію т. зв. Іох Daniel заведену ґр. Тисою, були би приневолені з соймового архіву для свого власного ужитку її витягнути.

Взагалі се вельми цікаво, який вплив мати ме вислід виборів в Угорщині і в Хорвації на розвиток політичних відносин в краях угорської корони.

Міністерство Векерлього приняло до своєї програми певні зобовязаня супроти Корони, мужі довіря угорської коаліції одобрили сю програму правительственну, а тим самим умови що до взаємин поміж складовими частинами коаліції і становище супроти правительства покликаного з коаліції. Як правительство, так і сторонництва, що входять в склад коаліції, мають в сій хвилі переперечно добру волю, додержати сих зобовязань. Сеж було давною мрією независимців дістати державну керму в свої руки, а коли се їм при всіх коромолах Банфіого повело ся осягнути, то не схотять они так легковажно втратити се становище.

Одначе не дасть ся заперечити, що становище керманічів независимого сторонництва стало тепер вельми трудним з хвилею, коли они станули при державній кермі. Доси независимці (а також і вся коаліция) вели однодушно опозицію.

Взявши державну керму в свої руки, приняли независимці одвічальність за державні справи, они тепер приневолені вести реальну політику, котра відбирає се популярне одушевленє, яке звичайно викликує в широких верствах опозиційна політика. Коаліция а також независимці будуть приневолені закушати сухого хліба реальної роботи, котра не може дати всего того, що голосили независимці у своїх високопарних обіцянках. Коли доси висовувано наперед економічну і державну независимість Угорщини, починають нові міністри (як от ґр. Апоні перед своїми виборцями з Ясберені) вказувати на потребу спільности з Австрією. Наслідком того зарисовує ся вже тепер можливий розлом в сторонництві независимців на дві частиви, уміркованих, що зближать ся до становища з 1867 р., і крайних, що дальше схотять вести політику повної независимости. Новий сойм угорский звертає отже на себе цікавість політичних кругів не лише в Угорщині, але також і в Австрії.

„Дністер“ в 1905 році.

(Конець).

Попередного року було 2012 шкід, котрі з коштами виносили 1,178.629 К, з того на власний рахунок 559.254 К 32 сот.

Загально виплатилисьмо в протягу 13 літ 11.851 шкід в сумі 6,474.535 К; в тім 232 відшкодовань в сумі 95.934 К в дорозі ласки.

Фонди Товариства побільшили ся з суми 1,183.871 К на 1,369.712 К 67 с, т. є. о 185.834 К.

Фонд резервовий побільшив ся о 88.517 К 5 с і виносить 740.322 К 39 с.

Резерву премії обчислилисьмо на 44% премії оставшої на власний рахунок, і виносить 415.563 К т. є. о 62.528 К більше, як попередного року.

Фонд емеритальний побільшив ся о 26.038 К 65 с і виносить 148.483 К 70 с. До того фонду зложило дотепер Товариство 101.390 К 51 с а 24.685 К 68 с урядники, 22.407 К 51 с прибуло з власних доходів; з емеритури не користає дотепер жаден урядник.

Резерва спеціальна в квоті 4552 К 19 с остала без зміни.

Фонд спеціальний на звороти побільшид ся о 5081 К і виносить з кінцем року 18.215 К; сего року сповняє сей фонд перший раз своє призначенє по мысли статута, если загальні збори ухвалють доповнити з того фонду квоту, призначену на звороти для членів.

Стан цінних паперів незначно збільшив ся; на місце вильосованих 53.000 К докупилисьмо ефектів 59.000 К номінальної вартости і виносить стан з кінцем року 1,013.100 К варт. а після курсу 1,008.104 К 24 с; в тім почислені 143.800 К ном. варт. (= 143.146 К після курсу) папери фонду емеритального. Страту на курсі цінних паперів в сумі 1497 К 60 с покрилисьмо з фонду на ріжницю курсів, котрий через то зменшив ся на 37.404 К 85 с. Всі цінні папери депоновані суть в гал. краєвім Банку.

Для будови власного дому докупилисьмо решту реальности ч. 201 В і 201 А, як також ч. 200 місто, котрі творили разом оден комплекс з домами ч. 199 і 201 С місто, які для Товариства в р. 1904 купилисьмо. Реальности ті очистилисьмо від всяких довгів і позичок, ціну купна зложилисьмо готівкою не нарушуючи стану цінних паперів, — закуплені 4 старі доми розібралисьмо і в той спосіб стало Товариство властителем обширної з фронтової площі в середині міста, об-

шару 429 квадр. сажнів (1543 м²), з котрої магістрат відтяв 54 квадр. сажнів на розширене рускої улиці, даючи в заміну такий сам кусень свого ґрунту (при ул. Підвалі).

Ціна купна разом з дочисленям оплачених належитостей переносних виносить 254.244 К 35 с (пересічно по 592 К за 1 кв. сажень).

На тій площі мають стати два з поверхові доми; оден на уміщенє власних бюр, але в партері склепи і саля будуть винайматися, — другий виключно чиншовий дім для зисканя доходів на опроцентованє виложених на будову гроший. Будову обох домів повірилисьмо архітектони п. Іванови Левинському, професорови політехніки. До кінця 1905 р. випроваджені зістали мури обох домів під дах, і кошти будови виносили до кінця грудня 1905 р. 192.859 К 75 с.

Доходів не принесли набуті реальности жадних, бо доми 199 м. і 201 с. вже тамтого року а 200 і 201 А в січні і лютім с. р. зістали опорожнені і збурені. Розходована квота 552 К 17 с обнимає головно податки державні і автономічні за січень і лютий с. р. і дрібні видатки.

Всі кошти адміністрації Товариства разом з провізією агентів виносили 358.100 К 33 с (попередного року 321.594 К 64 с) з того відчисливши провізію узискану з реаскурації, виносили кошти адміністрації 285.560 К 9 с а разом з иншими видатками (з рубрики III.) 308.176 К 16 с або 33% від суми премії на власний рахунок (944.460 К).

Видатки подані суть подрібно і ясно в рубриці II. і III. замкнення рахунків. Сума видатків почтових 32.475 К 36 с обнимає квоту 17.404 К 96 с звернену агентам за почту.

Сторожамам огневим уділено 1773 К і при пожарах за ратунок 4238 К, разом 6011 К, — з того 74 «Соколам» 1848 К; 23 «Січам» 425 К, иншим сторожам 2454 К, решта громадам і приватним.

Залеглости агентів виносять 143.628 К 56 с за нестягнені перед кінцем року премії, бо часть членів платила за полісиратами; сума та є о 14.306 К більша як попередного року, — але сего року було більше поліс і більше премії до стягнення. Заплати агентів відбувалися дуже правильно; заплатили в протягу року 1.835.739 К 28 с (о 313.328 К більше як попередного року).

Всіх агентів було з кінцем попередного року 1032, в протягу року установлено 98, уступило або померло 83, є з кінцем року 1047 агентів.

Надвижка білянсова виносить 99.796 К 90 с, з котрої вносить Рада призначити:

1) 20% до фонду резервового по мысли § 9. б. статута т. є квоту 19.959 К 40 с.

2) на звороти для членів решту т. є 79.837 К 50 с; та квота виносить 4.4% всіх премій, проте по мысли § 52 і 17 статута вносить Рада доповнити сю квоту призначену на звороти з фонду спеціального для зворотів квотою 11.562 К 42 с до висоти 5% премії.

Відповідно до постанови в § 32 уступає сего року з Ради надзираючої трета часть, іменно тих 6 членів Ради, котрим

повірилисьте мандати в р. 1902, і потреба поновно вибрати 6 членів Ради на протяг 6 літ.

Заступників членів Ради і членів Комісії ревізійної вибирає ся на протяг 1 року.

Наконець висказує Дирекция подяку Впр. Ординариям і Всч. Духовенству за зичливе поперте, як і всім ПП. Делегатам і Агентам за їх працю і труди для добра Товариства.

Дирекция.

Отворене думи.

Петербург прибрал ся на привитанє думи в торжественну шату. З домів повівали фани, багато склепів було замкнених, рух на мостах Неви по части замкнений, а також здержаний зовсім курс пароходів. Се послідне заряджено з причини приїзду царя з Царского Села.

Цар і цариця прибули яхтом до Петербурга. З пристани, де причалив яхт, царська пара пішла пішки до Зимової палати. Ціла околиця була обставлена війском; перед палатою уставлено кілька полків гвардії.

О год. 12. в полудне білу салю св. Юрія за повним сенатори, генераліція, всі двірські достойники, дипломатичне тіло, члени державної ради і послы до думи в строях зі всіх сторін держави і всіх станів. На кілька хвиль перед другою годиною, коли заграли російский гимн, появив ся цар з царицею, а за ними цариця вдова і великі князі. Цар зблизив ся до вітваря, уставлено на середні салі, поцілував хрест, а потім митрополит петербургский, московский і київский, при уділі надворного хору, відправили богослуженє. Цар засів на престолі, а обі цариці і великі князі засіли по обох сторонах престола.

По скінченю богослуженя цар відчитав коротку промову, в якій бажає доброго поведженя працям думи. Коли цар скінчив, відозвали ся грімкі оклики: гурра!

Відтак при звуках російского гимну, граючого військовою орхестрою, цар з царицею і царскою родиною опустив салю, а члени думи поїхали повозками до тавридської палати.

Промова царя, яку відчитав до зібраних членів державної ради і думи, звучить у повному змісті: «Повірена мені Божим Провидінем опіка над добром вітчизни спонукала мене покликати вибранців народа до співробітництва в законодавчій праці. З палаючою вірою в ясну будучину Росії, витаю в Вас найліпших мужів, яких я казав вибрати моїм любим підданам. Тяжка і зложена чекає вас праця. Думаю, що любов буде вас оживляти і злучить вас; а я буду незломно стеречи утворену мною інституцію, з глибокім пересвідченю, що ужите всіх сил в жертволюбній службі для добра вітчизни, в цілі виясненя потреб близкого мому серцю селянства, просвіти народа і розвою его добробуту, — памятаючи, що для величи і гаразду держави не тільки доконечною є свобо-

да, але також порядок, опертий на правній основі. Бодай би справдили ся мої горячі бажаня, щоби я мій нарід узрів щасливим та щоби я мому синові переказав у спадщині сильну державу, упорядковану і просвічену. Нехай Бог благословить праці, яка чекає мене з державною радою і думою і щоби сей день означав відмолодженє Росії під моральним зглядом і відродженє єї найліпших сил. Приступіть, панове, до праці, до якої я вас покликав і достойно оправдайте довіре царя і народу. Нехай Бог допоможе мені і вам!»

По скінченю принята в Зимовій палаті послы стали предметом величавих овацій зі сторони публики, яка многотисячними товпами утворила шпаліри на улицах, куда они переїздили до думи. Кождий надїждяющий поїзд витано грімкими окриками: гурра! і відкривано голови. Послы їхали також з відкритими головами. Настрій був вельми торжественний.

Перед отворенєм думи, митрополит петерб. відправив єще молебєн в салі засідань. Конституційне стороництво ухвалило, що зложено присяги і підписанє формули присяги не унимає в нічім пересвідченям партії, бо ужите в ній слово: самодержець не означає необмеженого монарха. До сеї інтерпретації приступило 101 членів инших стороництв лївиці, межи ними 9 Поляків і послів з західних країв.

Послы до думи.

Павло Чижевский

посол з Полтавщини,

родом з Гадяча, 46 років. Учив ся в полтавским кадетским корпусі і миколаєвській інженерській школі. Пробувши рік офіциром-сапером, він опинив ся у Женеві, де учив ся і здав іспити при університеті на доктора фізичних наук. Повернувшись до Росії, він здав іспит при київским університеті на магістра хемії. Швидко по сім він був заарештований і висланий адміністративно в м. Березів, тобольської губернії, де й пробув до 1889 року. Повернувшись на Україну, П. Ч. почав служити з 1903 р. секретарем олександрівської повітової земської управи у Катеринославщині і тут багато працював над освітою народа, виробив навіть плян загальної освіти. Торік в осени, коли счинили ся в м. Олександрівску дикі погроми, П. Ч. почав був спиняти їх, умовляючи юдеїв, але потім мусів утікати відтіль до Гадяча, а его квартиру чорносотенці рознесли до тла. По весні генерал-губернатор скинув его з посади, а в Полтавщині він був заарештований, коли людність гадацького повіту обібрала его виборцем до губернського виборчого зібраня. Адміністрация хотіла недопустити его до виборів, але не було таких причин, щоб его держали під арештом, і мусіли таки випустити его знід арешту. Губернским гласним полтавского земства Чижевский був тільки два роки, але й за сей короткий час він виявив велике знанє земского діла і щиро обстоював народні інтереси.

Єще за молоду, як він жив у Києві, П. Ч. прислухав ся до ідей Драгоманова і на підставі їх виробив світогляд про потребу децентралізації в управленю, щоб розвій життя йшов відповідно місцевим обставинам, а не гальмував ся в Петербурзі. Через се, проживши після Сибіру на Україні, придивившись до життя народа, дуже прислухаючись до вимог української інтелігенції і народа, він зрозумів, що найбільшу на Україні вагу будуть

мати партії українські і що змосковленій інтелігенції врешті прийде ся йти у склад до партій українських. Бувши раніше кадетом (хоч він лівіший від них), П. Ч. вийшов із тої партії і пристав до української демократично-радикальної партії, про що й заявив перед виборами. Цікаво сказати про те, що сливе рік перед тим П. Ч. цікавив ся питанням автономії України і принципіально з сим згожував ся, та тільки вагав ся твердо обстоювати его, бо деякі славновісні українофіли сказали ему, що вони не спроможуть ся визначити межі України. Але на підставі даних російського перепису 1897 року П. Ч. і сам побачив, де живе его рідний парід, яку він займає суцільну територію, і з того часу рішуче почав обстоювати вимоги Українців.

Іван Присецкий

посол з Полтавщини,

дідич, зінківського повіту, 48 років. Учив ся у полтавським кадетським корпусі і в воєнній інженерній школі в Петербурзі. Потім він слухав лекції у київським університеті і був зарештований й висланий в далекий Сибір на 5 років. Повернувшись із Сибіру, він почав щиро працювати на земській ниві, воюючи за добробут народу і его користь проти темних сил із місцевого дворянства. Консервативні земці его страшенно не любили, як в земстві повітовім так і в земстві губерньскім, особливо в першім. А проте він з великим успіхом працював для народної освіти в зінківським повіті і в місцевім відділі полтавського сільсько-господарського товариства. Присецкий з молодю дуже цікавив ся творами Драгоманова, глибоко ему запали до душі просвітні думки сего талановитого письменника і ще з молодю він був щирим федералістом і автономістом. В останні часи, коли рух за визволене народу звід опіки бюрократії дав можливість людям гуртувати ся у партії і висловлювати свої думки і бажання, Присецкий завсе на зборах партії к.-д. у Полтаві горячо обстоював автономію України і завдяки ему торік перед Різдом навіть полтавські к.-д. рішили вставити у свою програму, де говорять ся про потребу автономії для Польщі, також автономію України.

Про симо відновити передилату.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Мелит, 9 Муч. в К.; римо-кат.: Панкратія. — В неділю: руско-кат.: Якова; римо-кат.: Серватія.

— **Великий равт у Львові.** Завтрішної суботи відбуде ся в салі «Народного Дому» у Львові великий равт на дохід Товариств «Руска Захоронка» й «Товариство вакаційних осель». Програма равту вельми різнородна — а співучасть у ній зволили прийняти Вп. Ольга Будзиновска, Оля Вахнянинівна, Михайло Волошин, Ярослав Вінчковський й Іляріон Боцюрків. — Новостію буде виступ семилітньої п'яністки п. Наталці Кміцікевичівної. По концертній частині равту будуть танці. Стрій візитовий. Музика військова. Початок равту о 8 год. вечером. Вступ на саяю від особи з К, на галерію і К. Білет акад. 1 К.

— **Інститут для учеників гімназійальних** отирає з новим р. шк. філія Руского Тов-а педагогічного в Тернополі. Від ряду літ чим раз численніше напливаюча молодіж не може в місті найти поміщення: особливо відчуввають брак т. з. «станцій» діти родичів заможнійших. Проте надіяється, що захода філії Руского Тов-а педагогічного повитають всі батьки-Русини Поділя радісно і замовлять для своїх синів місця як найскорше, аби заряд інституту міг вже задалегідь поробити потрібні підготовленя. Інститут найде поміщення в одній з найбільших камениць середмістя, урядженої після найновіших вимог, та з як

найвибагливішим комфортом. Заряд домашній обійме досвідчена господиня, а нагляд і провід педагогічний вести ме один з місцевих старших учителів гімназійальних. Услівя, на яких буде можна помістити діти в інституті, будуть протягом чотирох неділь оголошені. Однак інформацій можна вже тепер засягати у голови філії Руского Тов-а педаг. (о. Д. Лопатинського катех. гімна. в Тернополі).

Рівночасно отирає кружок пань філії тогож Товариства бурсу для дівчат, в якій найде поміщення около 10 учениць школи виділової. Пожадано булоб, аби родичі уже тепер зголошувались, позаяк від числа дівчат буде залежати вишайм відповідного льокалю. По всякі інформації удаватись до п. М. Солтисової в Тернополі.

— **Пожарні філії** львівського «Сокола» засновано: в Кошляках (пов. Збараж), в Вороцові (пов. Городок), в Целієві (пов. Гусятин) і в Незвисках (пов. Городенка). Намісництво вже затвердило статуту.

— **Вісті з закордонної України.** «Громадска Думка» в числі з послідної середі докоряє поступовим російським часонисям, що они подають точну народвість всяких послів до думи, лише послів української народности ячсляють до «русских». Вину сего поминання української нації приписує дальше «Гр. Думка» таки самим Українцям, бо «дуже мало давали і дають знати про себе». Тепер же коли настали ліпші часи України, коли Україна має своїх народних заступників в думі, є задачею тих послів піднести високо прапор українського народу. «Перше, що мусять зробити наші депутати — се очевидно згуртувати ся в клубі українських послів. Ми певні — кінчить «Гр. Думка» — що вони се зроблять і заставлять ся з собою рахувати ся, заставлять усіх признати, що український народ живе і хоче жити — яко український народ».

В день відїзду українських послів з Києва до Петербурга зготовлено їм величаву овацію на двірці залізницї. Народу зібрала ся велика сила. До відїджаючих промовив проф. Іванов і просив їх посвятити всі свої сили на добро України і всеї Росії, а передовсім в хосен простого хлібороба і робітника. Пос. Біляшевський відповів, що послали всі свої сили і душу покладуть за народ, «бо як потреба буде, то і помремо за народну волю».

Перед відїздом пос. Шрага з Чернигова до Петербурга зроблено в его честь сходи. Були присутні визначні укр. діячі з родинами, много студентів і інших. Серед веселого настрою виголошено много патріотичних промов. Промовляла також одна з пань-Українок про те, що дума повинна рішити питання про рівноправність женцин. На кожду промову відповідав пос. Шраг. Він обіцяв з усеї сили постояти за «дорогу і рідну справу визволю українського народу з національної, політичної і економічної неволі». Потім написано і підписано ось яку резолюцію: «Ми чернигівські Українки і Українці в численнім зібраню, виражаючи посла до думи державної д. Іллю Шрага, черед інших своїх жадань, що малиб забезпечити Україні національно-культурний розвій і істноване в її природних і нормальних формах, висловили глибоке переконане, що висша автономна школа на території України повинна завести катедри: української мови, літератури, історії, етнографії і права звичаєвого, з викладом тих предметів українською мовою, аби вільне слово науки мали змогу слухати всі ті Українки і Українці, що прагнуть просвіти. Подаючи се до відомости світлої ради, висловлюємо разом з тим певну надію, що репрезентанти науки підтримають наші жаданя не тільки ідейно, але й практично». — Сю резолюцію мають післати до університетської ради київського, харківського та одеського університетів.

Дня 20. н. ст. мая відбуде ся у Києві ювілей 45-літньої наукової і літературної праці професора київського університету, Володимира Антоновича.

— **Залізницї в Канаді.** По цілій Канаді роз-

почали ся тепер будови залізниць, котрі по укінченю обведуть цілу ту величезну територію такою густою сітею, що буде виглядати як тканина павука. Залізницї ведуть і до тих провінцій, що ще не заселені, і там будуть тепер привозити нових емігрантів, для скольнизованя їх. Много новоприбувших емігрантів, що приїхали без цента, нашли при будові тих залізниць добрий заробок.

— **Хліборобський страйк** в Підгавччині обняв кількадесят сіл. Між иншими страйкують селяни в Литвиніві, Рудниках, Телячїм, Мужиліві, Новосілці, Загайцях, Голендрах, Сюлку, Кальнім і інших. Др. Вол. Бачинський, котрий в тих сторонах перебував, доносить, що перебіг страйків є спокійний. Богаті селяни солідаризують ся з бідними. По селах увивають ся комісарі і жандарми; в повіті бавить також гофрат Півочкий. Староство зарекувало кінвоту і піхоту з Бережан, Теревовлі і Чорткова; військо появилсь на терені страйку вівоторк вечер. Війско, впрочім зовсім злишне, розміщене по всіх селах, заховує ся тактовно; не дразнить людей і не показує ся на селі. Мимо сего розпускають ся всілякі алярмуючі вісти. До угоди поки що нігде не прийшло.

— **Охорона птиць.** Німецький парламент радив недавни над новелею в справі охорони птиць хосенних для хліборобства. Посли з центру вдоволяли ся предложеню новелею, але людовці, ліберали і соціялісти жадали дальших мір цю до обезпеченя птиць. Секретар стану заявив, що дипломатичні переговори в справі охорони птиць з Італією розбили ся, тому правительство бажало би бодай в частині забезпечити пташню перед вигубленем. Італія є, як звісно, краєм, де найбільше гине перелетних птиць. Змучені довгим летом з півночи, птиці падають масою на землю, а Італійці без труда вилловлюють їх на мясо і пірв. Доси не удало ся иншим державам вплинути на італійське правительство, аби оно заборонило нищене перелетних птиць.

— **Найбільші на світі річи.** Найбільший океан Тихий. Найбільше море є Середземне. Найбільша ріка — Амазонка; залив — Мексиканський; остров — Австралія; місто — Новий Йорк; сьвятиня — церков св. Петра в Римі; готель — Палес в Сан Франціско, який остав по землетрясеню; пустиня — Сагара в Африці; театр — Гранд Опера Гавс в Парижі; держава — Тексас; парк — Фенікс Парк в Дубліні. Найвисша гора є Еверест в Гіндустані, в Азії. Найбільший канал — Гранд Канал в Китаю. Найдовший міст є в Шкоції, через ріку Тей. Найсильніше укріпленний форт є Гібральтар в полудневій Іспанії, в руках Англії.

— **Сьміх і правда.** Російські часописи подають сьмішні пригоди з новими послами до державної думи. Так один з польських дідичів з Поділя їхав на вибори. Погоничем паньських коний був Федько, нічний вартівник. Оба, пан і Федько, були виборцями і оба кандидували на посла. Стало ся так, що дідич перенав а Федька вибрано послом. До дому вертали: посол на кізлі, а пан в колясі.

В Петербурзі стала ся ще забавнійша пригода. До якоїсь низшерадної реставрації зайшов мужик в досить подертім убраню.

— Ти де лізеш? — гукнув на него придверник.

Але гість не дивив ся навіть в ту сторону і йшов дальше. Придверник спіймав его за обшивку і почав гавьбити. Наднесло звідкись поліціянта, котрий потягнув мужика на поліцію.

— Маєш паспорт?

— Маю.

Комісар диктує протокол і отирає паспорт. Нараз блідне, вицростовує ся перед мужиком і перепрошує.

— Звольте вибачити, ваше превосходительство..

Перед комісаром стояв посол.

— **Самоохорона зьвірят.** У многих зьвірят можна замітити, що їх кожа відповідає зовсім красці осередка, у яким вони живуть. Так при-

міром медведі живучі в полярних околицях

є білі, жайворонки сірий як земля і т. д. У деяких зьвірят змінює ся краска шерсти відповідно до пори року: в літі на сіру, а в змї на білу. Тим способом зьвірятам є легше скрити ся перед ворогом. Таке украшене зьвірят називає ся симпатичним. Є ще инше явище, зване в науці «мімікрі», яке можна стрітати виключно у комах. Тут бачимо приміненє до осередка не лишень самою краскою але також і виглядом цілого тіла. Дуже часто можна найти наслідуванє вигляду листя рости. Так пр. мотилі Kalima paralecta і Sidegome strigosa, які живуть на островах малійських, коли хотять скрити ся перед ворогом, то всегда сїдають на галузку відповідного дерева чи корча і складають крила до купи, так що лише сїдїна їх часть виходить на верх. В тім стані мотила найвлучнійше око не є в силі розрізнити єго від листя, так до омави подібною є форма крил і їх рисунок до вигляду правдивого листя сего корча. Дуже часто одні комахи наслідують другі. Так пр. американський мотиль (Pieride Leptalis orise), яким дуже радо живлять ся птахи, наслідує дуже влучно иншого американського мотила (Methoma psidii), якого знов птахи не ловлять, задля гидкого смаку єго тіла. Ту охоронну власність, то є гидкий смак тіла посїдають виключно мотилі з ряду Данаїдів і Геліконїдів і тому всі инші ряди мотилів наслідують барвою і виглядом ті два ряди так удачно, що, щоби розрізнити до якого ряду належить дотичний мотиль, треба брати під увагу їх анатомічні ріжницї, бо морфологічно то є під зглядом вигляду вони майже цілковито собі рівняють ся. Подібне явище можна бачити у дуже много родів инших комах, приміром у таких, які з вигляду є подібними до учїл або осей. Жала вони не мають, але сама вже зверхна подоба до комах, які жалають, охороняє їх від ворогів. Приміром є комахи, які з вигляду цілковито є подібними до чмелів. Їх краска, вигляд, спосіб житя той самий, живуть враз з правдивими чмелями в їх гніздах і не тільки що в сей спосіб опукували чмелів але і природовців, які брали їх за справдішні чмелі з жалом. Дперва в новїйших часах показало ся, що се не чмелі а комахи, які з правдивими чмелями не мають нічо спільного, що се мімікрі. Зноваж много гусїльницї, якими живлять ся птахи, має зелену краску тіла примінену до краски листя. Инших тіло доповняє собою одну половину надгризеного листя, ще инші гусїльницї при нападі ворога прибирають грізну поставу, пр. сфінкси, і кидають передною частію тіла на всі сторони, так що в сей спосіб відстрашують не тільки нерозумних зьвірят але і сам чоловік мимоволї цофне ся перед такою гусїльницею, мов би не знати неред яким страшним і небезпечним потвором. Гусїльницї, котрими не живлять ся птахи, відзначають ся живою грою красок, бо они не потребують жадної охорони. До мімікрів належить зачислити ще і ті комахи, які зловлені, прокидають ся гейби то мертвими.

— **З зелїзницї.** З днем 13. мая с. р. змінює ся розклад їзди поїздів сезонних ч. 3258 і 3260 на шляху Львів-Янів в той спосіб, що замість поїзду ч. 3258 (відїзд з Янова о годинї 7:35 вечером, а приїзд до Львова о 8:45 вечером курсувати буде від 13. мая до 9. вересня щоденно поїзд ч. 3260 (відїзд з Янова о 8:15 а приїзд до Львова о 9:25 вечером), а замість теперішного поїзду ч. 3260 курсувати буде від 13. мая до 9. вересня в неділі і рим.-кат. свята поїзд ч. 3262 (відїзд з Янова о 9:00 а приїзд до Львова о 10:10 вечером).

Телеграми

з дня 11. мая 1906.

Відень. Сейчас по повороті кн. Гогенльоге з Будапешту відбуде ся міністерска рада в справі речинця скликаня делегацій. Кн. Гогенльоге зажадає від парламенту скли-

каня делегацій в першїм тижни по 15. мая.

Рим. Робітнича палата проклямувала генеральний страйк, котрий почав ся вчера. Вчерашні дневники видали надзвичайні додатки і заповіли, що через час страйку не будуть виходили. Також в инших містах Італїї вибухли робітничі страйки.

Відень. Poln. Kongress. доносять, що субкомітет вибраний парламентарною комісією кола польского, зложений з пп. Абрагамовича, Бобжинського і Гломбинського обробила проєкт розділу виборчих округів, які бажано би мати подьске коло.

Лев Лопатинський.

Четверта заповідь.

(Лько Пащак)

драма в 5 діях з гуцульського житя,
нагороджена на конкурсі Тов. ім. Котляревского.
(Дальше).

ЛЬКО.

Я сам не знаю, що говорю. Сеж з лобки до тебе. Я на в колїшках буду тебе благовати, (падає на колїна), не гордуй мовою любовою, не забивай мене, змилуй ся над мною!

ВІРА.

Пустїть мене, нехай піду до татка; не хочу їх трївожити криком.

ЛЬКО.

Може ти гордуєш мною, що я в сїраку ходжу, як кождий гуцул? Я переберу ся для тебе, я стану жити по паньски. О, диви ся, як такий чоловік, як кождий пан (розкрїстив сорочку і бє ся в груди) і не гірший, а богато лїпший від того сухирлявого Костя. Почуєш, як я тебе щиро приголублю (хоче єї обняти).

ВІРА.

Він божевільний, стратив розум! (кричить). Ратуйте, ратуйте! Татку, татку!

Я В А З.
ТИЖ, БОРТОВИЧ.

БОРТОВИЧ

(обїгав зворушений). Що тут стало ся? Що за крики?

ВІРА

(утїкає до батька і кидає ся в єго рамена хлипаючи первою). Боронїть мене, татку, від того божевільного!

БОРТОВИЧ.

Що ти тут хочєш, Ільку?

ЛЬКО

(спокійно). Заспокійте ся, пане учителю! Я тут нічо злого не зробив, анї не сказав панї лихого слова. Я люблю вашу донечку і хотїв би єї посватати.

БОРТОВИЧ.

Посватати? Ти приходиш з тим... о тїй порї?...

ЛЬКО.

Я знаю, що тут був що іно той Кость Загайчук і они обоє обнимали ся і цілували ся, але я також не гірший від того миршавця, зеленуги. Він завсїгди був слабший і поганїший від мене, а виріс у таких злиднях, що єго батьки за простибїг свою вівцю у нас пасли. А що тепер він виявив ся там десь у школах на попа, — то я єще трєх таких як він кулю за одну мою половину.

БОРТОВИЧ.

Що він говорить? Я зовсім не розумію єго.

ВІРА.

Єму помер батько і він став богачем.

БОРТОВИЧ.

(з великим лїком). Що, твій дєдьо померли? Коли? Як? (пава).

ВІРА.

Ось що іно тепер і він прибїг сватати ся.

ЛЬКО.

Я вже давно любив вашу доньку, та не

міг до тепер мати надїї. Прошу вас, як батька, за вашу доньку, щоби она стала мовою.

БОРТОВИЧ

(заломлює руки). Нелюде, виродку! Тай ти тільки чекав на смерть батька, аби дати волю своїм забаганкам! В таку тяжку хвилю смутку ти про сватанє думавш, про любові! Де в тебе совість, де в тебе серце!

ЛЬКО.

А щож, мав я чекати, аж той мій ворог тяжкий злиже менї дївчину з перед носа? Не дїжде він! Не дам єму вкрасти мого щастя! Скорше смерть зроблю і єму і собі! Менї всьо одно тепер!

БОРТОВИЧ.

Геть звідси, проч! Твоїх грізб я не злякаю ся. Не дурно то небіщик не вірив в твою науку. А я все сподївав ся, що наукою і просвїтою зроблю з тебе єще порядного чоловіка. А тобі ось що було на умі! Рушай звідси і не показуй ся менї більше до очей, бо ти не гідний переступити сего порога, де місце для науки, для чесноти.

ЛЬКО.

Так ви менї? Проганяєте мене за те, що я вам віддав ціле моє серце? Я так тужив за паньскими любовями, минав ся за ласкою тої білявої панночки, житеб віддав за неї і свою душу і весь мій масток, — а ви лякаєте ся мене як скаженої собаки? Я ще недавно тут валяв ся на вколїшках перед твоєю донькою, але тепер я ранений медвідь і як зігну ся, то горе, то смерть тоді тим, що кровцю цїдять з моїх ран! (відходить).

ВІРА

(здержує Бортовича, який в зворушеню хоче їти за Ільком). Татку, не виходїть, я бою ся, се небезпечний чоловік.

Конець III акту.

(Дальше буде).

Рух зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1906 після середно-європейского часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Іцкан	12:20*, 6:10, 1:40, 5:45, 9:05*
„ Кракова	2:31*, 5:50*, 8:45, 1:30, 5:25, 8:40, 9:30*
„ Підволочиск	7:20, 11:45, 2:20, 5:50, 10:30*
„ Лавочного	7:29, 11:50, 10:50*
„ Рави рускої	7:50, 4:50
„ Станиславова	8:05
„ Самбора	8:15, 1:50, 9:20*
„ Любїня вел.	11:50* (13:5—16:9 в неділі і свята)
„ Яворова	8:18, 4:37
„ Янова	1:15 (1:5—3:0/9), 8:45* (13:5—9:9 в неділі і р.-кат. свята), 9:25* (13:5—9:9)
„ Коломиї	10:05
„ Рїшева	10:35
„ Тухлі	3:45 (від 15/6 до 30/9)
„ Брухович	7:07, 3:25, 5:30, 8:20* (всі від 6/5—23/9 щоденно і 1:45 (6/5 до 23/9 в неділі і р.-кат. свята)

На Підзамче.

„ Підволочиск	7:05, 11:30, 2:08, 5:35, 10:16*
Зі Львова з головного двірця відходять:	
До Кракова	12:45*, 1:—*, 8:35, 2:45, 6:35* 8:25 10:05*
„ Іцкан	2:51*, 6:15, 9:20, 2:40, 10:40*
„ Підволочиск	6:20, 10:55, 2:21, 6:15*, 9:50*, 6:55, 6:—*
„ Яворова	9:15 (1:5—3:0/9), 1:35 (13:5—9:9 в неділі і р.-кат. свята), 3:14 (18:5—9:9).
„ Лавочного	7:30, 2:30, 6:25*
„ Самбора	8:55, 4:15, 10:51
„ Станиславова	9:10*
„ Белзци	10:45
„ Рїшева	4:05
„ Коломиї	3:30
„ Рави рускої	7:25*, 11:35*
„ Перемишля	10:05* (від 1/5 до 30/6) Хирова, Ясла
„ Стрия	11:10*
„ Брухович	6:05, 2:28, 3:40, 6:26* (всі від 6/5 до 23/9 щоденно), 12:40 (6/5—23/9 в неділі і р.-кат. свята).

З Підзамча:

„ Підволочиск	6:32, 11:07, 2:32, 6:27*, 10:02*.
Примїтка. Поїзди посиїшні друковані є черенками товстими; поїзди нічні є зазначені зьвїздкою. Пору нічна числить ся від 6. годвечір до 5. год. 59 минут рано.	